

გაკვეთილი 19

საქართველოს საგადასახადო

კოდექსი

აქციზი

ნაწილი 2

მუხლი 190. აქციზის გადახდის წესი

1. აქციზის საანგარიშო პერიოდია:

ა) კვარტალი იმ გადასახადის გადამხდელებისა, რომლებიც ამ კოდექსის 309-ე მუხლის მე-7 ნაწილის შესაბამისად საქართველოს მთავრობის დადგენილებით ეტაპობრივად გადავლენ კვარტალურ დეკლარირებას და გადასახადის გადახდაზე;

ბ) კალენდარული თვე იმ გადასახადის გადამხდელებისათვის, რომლებიც ამ კოდექსის 309-ე მუხლის მე-7 ნაწილის შესაბამისად არ გადავლენ კვარტალურ დეკლარირებას და გადასახადის გადახდაზე.

2. აქციზის გადახდას ექვემდებარება არა უგვიანეს დასაბეგრი ოპერაციის განხორციელების საანგარიშო პერიოდის მომდევნო თვის 15 რიცხვისა გარდა ამ მუხლის მე-3 ნაწილით გათვალისწინებული შემთხვევისა.

3. საქონლის იმპორტისას აქციზი გადაიხდება იმპორტის გადასახდელისათვის დადგენილი წესის შესაბამისად.

აქციზის საანგარიშო პერიოდს წარმოადგენს ან კალენდარული თვე, ან კვარტალი. ორივე შემთხვევაში (გარდა იმპორტისა) აქციზი ექვემდებარება დეკლარირებას და გადახდას საანგარიშო პერიოდის მომდევნო თვის 15 რიცხვამდე.

მუხლი 190 -1. ცალკეულ შემთხვევაში აქციზით დაბეგვრა

1. საგადასახადო დავალიანების გადაახდევილების უზრუნველყოფის ღონისძიების ფარგლებში ან სხვა ფულადი ვალდებულების (გარდა სისხლის სამართლის და ადმინისტრაციული წესით დაკისრებული სანქციებისა) გადაახდევილების მიზნით აქციზური საქონლის აუქციონის, პირდაპირი მიყიდვის ან სხვა წესით რეალიზაცია, აგრეთვე სახელშეკრულებო ვალდებულების შესრულების უზრუნველყოფის ღონისძიების ფარგლებში მოთხოვნის უზრუნველყოფის საგნის (აქციზური საქონლის) კრედიტორისათვის საკუთრებაში გადაცემა იბეგრება აქციზით ამ მუხლის შესაბამისად.

2. ამ მუხლის მოქმედება არ ვრცელდება:

ა) რეალიზებულ/გადაცემულ აქციზურ საქონელზე, თუ იგი არ არის წარმოებული ამ საქონლის მესაკუთრის მიერ;

ბ) აქციზური მარკებით ნიშანდებულ საქონელზე, თუ აქციზი გადახდილია აქციზური მარკების შექმნისას;

გ) ფიზიკური პირის მიერ საკუთრებაში მიღებულ აქციზურ საქონელზე, თუ ამ პირის მიერ არ ხდება ამ საქონლის შემდგომი მიწოდება ან/და სხვა საქონლის წარმოებაში გამოყენება.

მუხლი ეხება ისეთ შემთხვევებს, როდესაც მწარმოებლის მიერ წარმოებული აქციზური საქონელი: ა) იყიდება საგადასახადო დავალიანების გადახდის მიზნით. მაგალითად, დაყადაღებული ქონების რეალიზაცია ან საგადასახადო გირავნობით/იპოთეკით დატვირთული ქონების რეალიზაცია; ბ) საკუთრებაში გადაეცემა იმ კრედიტორს, რომლის სასარგებლოდაც აღნიშნული აქციზური საქონელი დატვირთული იყო რაიმე სამოქალაქო სახელშეკრულებო ვალდებულების შესრულების უზრუნველყოფის მიზნით და ამავდროულად ხელშეკრულება ითვალისწინებდა უზრუნველყოფის საგნის

კრედიტორისათვის საკუთრებაში გადაცემას, ასევე - აუქციონზე გაყიდვასაც. ამ შემთხვევაში აქციური საქონლის მწარმოებლის საგადასახადო ვალდებულებას აქციზის ნაწილში რეალურად ასრულებს აქციური საქონლის მიყიდველი ან კრედიტორი, რომელიც ამ ოპერაციამდე (ყიდვამდე ან შეძენამდე) შეიძლება არც კი ყოფილიყო აქციზის გადამხდელი, მაგალითად, სხვა აქციური საქონლის მწარმოებელი ან იმპორტიორი. შემდგომ პირს კოდექსი განიხილავს აქციზის გადამხდელად, რაც იმას ნიშნავს, რომ აქციური საქონლის მწარმოებლის საგადასახადო ვალდებულებების შესრულების ნაწილში ის არ წარმოადგენს საგადასახადო აგენტს.

აქციზის გადამხდელმა კუთვნილი აქციზი ბიუჯეტში უნდა გადაიხადოს აქციზის დეკლარაციის წარმოდგენისათვის დადგენილ ვადაში.

მუხლი 191. დეკლარაციის წარდგენა

1. აქციზის დეკლარაცია, განხორციელებული დასაბეგრი ოპერაციების აღნიშვნით, საგადასახადო ორგანოს ყოველი საანგარიშო პერიოდის მიხედვით, არა უგვიანეს საანგარიშო პერიოდის მომდევნო თვის 15 რიცხვისა წარუდგენენ:

ა) აქციური საქონლის მწარმოებელი;

ბ) ამ კოდექსის 182-ე პირველი ნაწილის „დ“ და „ე“ ქვეპუნქტებით განსაზღვრული აქციზის გადამხდელი;

გ) ამ კოდექსის 192-ე მუხლის მე-6 და მე-7 ნაწილებით გათვალისწინებული აქციზის გადამხდელი, იმავე ნაწილებით გათვალისწინებული აქციზით დაბეგვრის ვალდებულების წარმოშობისას.

აქციზის გადამხდელი ვალდებულია წარადგინოს აქციზის დეკლარაცია. წარუდგენლობის შემთხვევაში ითვლება, რომ პირმა წარადგინა ე.წ. „ნულოვანი“ დეკლარაცია ანუ გადასახდელად დარიცხული აქციზი წარმოადგენს 0-ის ტოლს. აქციზის დეკლარაციაში აღნიშნული უნდა იყოს განხორციელებული დასაბეგრი ოპერაციები და იგი საგადასახადო ორგანოს უნდა წარედგინოს ყოველი საანგარიშო პერიოდის მიხედვით, არა უგვიანეს საანგარიშო პერიოდის მომდევნო თვის 15 რიცხვისა.

მუხლი 192. აქციური მარკები

1. აქციზით დასაბეგრი ოპერაციის ან/და საქონლის იმპორტის განხორციელებამდე აქციური მარკებით სავალდებულო ნიშანდებას ექვემდებარება:

ა) აქციზით დასაბეგრი ალკოჰოლიანი სასმელები (მათ შორის, ლუდი), რომლებშიც ალკოჰოლის შემცველობა აღემატება 1,15 გრადუსს;

ბ) თამბაქოს ნაწარმი;

ეს მუხლი ეხება აქციურ მარკებთან დაკავშირებულ ნიშანდებას, ნომინალური ღირებულება, რეალიზაცია, დაბრუნება, აღიცხვა და კონტროლი, საქონლის ჩამორთმევა. საგადასახადო კანონმდებლობა განსაზღვრავს ამ აქციურ საქონელს, რომელიც ექვემდებარება აქციური მარკებით სავალდებულო ნიშანდებას. ესენია: ალკოჰოლიანი აქციური საქონელი, რომელშიც ალკოჰოლის შემცველობა მეტია 1.15 გრადუსზე, და თამბაქოს ნაწარმი. სხვა სახის აქციური საქონლისათვის გათვალისწინებული არ არის

აქციზური მარკები. აქციზური მარკებით სავალდებულო ნიშანდებისაგან თავისუფლდება: ექსპორტისთვის განკუთვნილი ადგილობრივი წარმოების საქონელი; უცხოეთის დიპლომატიურ და მათთან გათანაბრებულ წარმომადგენლობათა ოფიციალური სარგებლობისათვის, პირადი სარგებლობისათვის განკუთვნილი იმპორტში მოქცეული საქონელი; იმპორტირებული (მათ შორის, საფოსტო გზავნილის შემთხვევაში) 4 ლიტრამდე ალკოჰოლიანი სასმელი; თავისუფალი ვაჭრობის პუნქტში მისაწოდებელი საქონელი და ა.შ.

აკრძალულია აქციზური მარკის ნიშანდების გარეშე, მარკირებას დაქვემდებარებული საქონლით დასაბეგრი ოპერაციის ან/და იმპორტის განხორციელება. აქციზური მარკა შესაძლებელია იყოს მატერიალური ან არამატერიალური ფორმის. აქციზური მარკებით სავალდებულო ნიშანდების მომსახურება ახორციელებს შესავლების სამსახურის მიერ საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით შერჩეული პირი. ის საქონლის მწარმოებლები და იმპორტიორები, რომლებიც საქართველოს ტერიტორიაზე აქციზური მარკებით სავალდებულო ნიშანდებას არიან დაქვემდებარებული, იხდიან აქციზური მარკის ნომინალურ ღირებულებას.

აქციზური მარკების დანაკლისი ითვლება შესაბამისი სახეობის აქციზური საქონლის აქციზით დაბეგვრის ობიექტად. აქციზური მარკების დანაკლისისათვის გაირკვევა კონკრეტული ფერის შესაბამისი აქციზური საქონლისათვის დადგენილი აქციზის უმაღლესი განაკვეთი და ამ განაკვეთის მიხედვით დაიბეგრება აქციზური მარკების დანაკლისის მქონე პირი. დაბეგვრის მომენტს კი წარმოადგენს საგადასახადო ორგანოს მიერ დანაკლისის გამოვლენის მომენტი. იმპორტიორების მიერ აქციზური მარკების მიღებიდან 6 თვეში საქონლის იმპორტის განუხორციელებლობის შემთხვევაში აქციზური მარკები ექვემდებარება დაბრუნებას.

მუხლი 193. საგადასახადო ანგარიშ-ფაქტურა

აქციზური საქონლის რეალიზაციისას აქციზის გადამხდელი ვალდებულია საქონლის მიმღებს, მოთხოვნის შემთხვევაში, გამოუწეროს და გადასცეს ამ კოდექსის 175-ე მუხლით გათვალისწინებული საგადასახადო ანგარიშ-ფაქტურა.

საგადასახადო კანონმდებლობა აქციზის გადამხდელს აკისრებს ვალდებულებას მოთხოვნის შემთხვევაში, გამოწეროს საგადასახადო ანგარიშ-ფაქტურა. ანგარიშ-ფაქტურის გამოწერის შემთხვევაში: მისი გამოწერი თავისუფლდება როგორც სასაქონლო ზედნადების, ისე საგადასახადო ანგარიშ-ფაქტურის (მათ შორის, სპეციალური საგადასახადო ანგარიშ-ფაქტურების) გამოწერის ვალდებულებისაგან და ასევე მისი მიმღები უფლებამოსილია გამოიყენოს იგი როგორც ტრანსპორტირების, ისე ჩათვლის დოკუმენტის სახით. ანგარიშ-ფაქტურა საგადასახადო სამართლებრივ ურთიერთობებში ცვლის როგორც სასაქონლო ზედნადებს, ისე საგადასახადო ანგარიშ-ფაქტურას და ამისი გამოწერის/ გამოუწერლობის შემთხვევაში დგება ყველა ის სამართლებრივი შედეგი, როგორც საგადასახადო ანგარიშ-ფაქტურის გამოუწერლობისას. ანგარიშ-ფაქტურის გამოწერისა და წარდგენის წესის დარღვევისას გამოიყენება შესაბამისი პასუხისმგებლობის ზომები.

მუხლი 194. აქციზისაგან გათავისუფლების მარეგულირებელი წესები

1. აქციზისაგან გათავისუფლება არსებობს ჩათვლის უფლებით და ჩათვლის უფლების გარეშე.

2. ოპერაციის გათავისუფლება ჩათვლის უფლებით ნიშნავს, რომ ოპერაცია არ ექვემდებარება აქციზის დარიცხვას (არ იბეგრება) და გამოიყენება ჩათვლის უფლება.

3. ოპერაციის გათავისუფლება ჩათვლის უფლების გარეშე ნიშნავს, რომ ოპერაცია არ ექვემდებარება აქციზის დარიცხვას (არ იბეგრება) და არ გამოიყენება ჩათვლის უფლება.

4. აქციზისაგან გათავისუფლების გამოყენების წესი განისაზღვრება საქართველოს ფინანსთა მინისტრის ბრძანებით.

5. ჩათვლის უფლების გარეშე აქციზისაგან გათავისუფლებულია:

ა) ფიზიკური პირის მიერ საკუთარი მოხმარებისათვის წარმოებული ალკოჰოლიანი სასმელები;

გ) საქართველოში ავტოსატრანსპორტო საშუალებით შემომსვლელი პირის ავტოსატრანსპორტოსაშუალების იმ სტანდარტულ ავზში არსებული საწვავი, რომელიც ძრავის კვების სისტემსთან კონსტრუქციულად და ტექნოლოგიურად არის დაკავშირებული;

თ) მსუბუქის ავტომობილის იმპორტი ამ კოდექსის 199-ე მუხლის „დ.დ“ და „დ.ე“ ქვეპუნქტების შესაბამისად;

6. ჩათვლის უფლებით აქციზისაგან გათავისუფლებულია:

ა) აქციზური საქონლის ექსპორტი მხოლოდ ამ საანგარიშო პერიდოსათვის, რომლისთვისაც გადასახადის გადამხდელი საგადასახადო ორგანოს წარუდგენს შემდეგ დოკუმენტებს;

ა.ა) საგადასახადო ანგარიშ-ფაქტურას და საგადასახადო ანგარიშ-ფაქტურაში აღნიშნული აქციზის თანხის მომწოდებლისათვის გადახდის დამადასტურებელ დოკუმენტს;

ა.ბ) საბაჟო დეკლარაციას საქონლის ექსპორტში გაშვების შესახებ;

აქციზისათვის გათვალისწინებულია ა ჩათვლის უფლებით და ჩათვლის უფლების გარეშე. აქციზური საქონლის იმპორტისას, რა თქმა უნდა, აქციზისგან გათავისუფლებას, ეს ჩათვლის უფლების გარეშეა თუ ჩათვლის უფლებით, მნიშვნელობა არ აქვს: იმპორტიორი ვერც ვერაფერს ჩაითვლის, ვინაიდან მხოლოდ მწარმოებელს აქვს ჩათვლის უფლება. ჩათვლის უფლებით ოპერაციის გათავისუფლებისას იგი არ ექვემდებარება აქციზის დარიცხვას (არ იბეგრება) და გამოიყენება ჩათვლის უფლება. ხოლო ჩათვლის უფლების გარეშე ოპერაციის განთავისუფლებისას იგი არ ექვემდებარება აქციზის დარიცხვას (არ იბეგრება) და არ გამოიყენება ჩათვლის უფლება.

ჩათვლის უფლების გარეშე აქციზისაგან გათავისუფლებულია; ა) ფიზიკური პირის მიერ საკუთარი მოხმარებისათვის წარმოებული ალკოჰოლიანი სასმელები;

ბ) ფიზიკური პირის მიერ საჰაერო ტრანსპორტით შემოტანის შემთხვევაში ერთი კალენდარული დღის, ხოლო სხვა შემთხვევაში - 30 კალენდარული დღის განმავლობაში 400

დერი სიგარეტის ან 50 სიგარის ან 50 სიგარილას ან 250 გრამი თამბაქოს სხვა ნაწარმის ან ზღვრული ოდენობის ფარგლებში თამბაქოს ამ ქვეკუნებში დასახელებული ნაწარმის საერთო წონით 250 გრამის იმპორტი; ასევე 4 ლიტრი ალკოჰოლიანი სასმელის იმპორტი; გ) საქართველოში ავტოსატრანსპორტო საშუალებით შემომსვლელი პირის ავტოსატრანსპორტოსაშუალების იმ სტანდარტულ ავზში არსებული საწვავი, რომელიც ძრავის კვების სისტემსთან კონსტრუქციულად და ტექნოლოგიურად არის დაკავშირებული; დ) საქონლის იმპორტი საგადასახადო კოდექსის მოთხოვნის შესაბამისად; ე) საერთაშორისო საავიაციო და საერთაშორისო საზღვაო რეისების განსახორციელებლად ბორტზე მოსაწოდებლად განკუთვნილი საქონლის იმპორტი ან/და მიწოდება; ვ) ნავთობისა და გაზის ოპერაციების განსახორციელებლად ნავთობპროდუქტების იმპორტი ან/და მიწოდება; ზ) საქონლის იმპორტი, თუ იგი არ გამოიყენება აქციზური საქონლის წარმოებისათვის; თ) მსუბუქი ავტომობილის იმპორტი; ი) დაბრუნებული აქციზური საქონლის იმპორტი; კ) საზღვარგარეთ საქართველოს დიპლომატიურ წარმომადგენლობათა და საკინსულო დაწესებულებათა ქონების იმპორტი; ლ) ელექტროძრავიანი სატრანსპორტო საშუალებები;

ჩათვლის უფლებით აქციზისაგან კი გათავისუფლებულია: ა) აქციზური საქონლის ექსპორტი მხოლოდ იმ საანგარიშო პერიოდისათვის, რომლისთვისაც გადასახადის გადამხდელი საგადასახადო ორგანოს წარუდგენს საგადასახადო ანგარიშ-ფაქტურას და საგადასახადო ანგარიშ-ფაქტურაში აღნიშნული აქციზის თანხის მომწოდებლისათვის გადახდის დამადასტურებელ დოკუმენტს;